

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

II година

ЗЕМЈОДЕЛСКО-ВЕТЕРИНАРНА СТРУКА

лозаро-винарски техничар

Скопје, 2006 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПРАКТИЧНА НАСТАВА

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: лозаро-винарски техничар

1.2.2. Струка: земјоделско-ветеринарна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Практична обука

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Втора година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 4 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 144 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен предмет

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по наставниот предмет *ѝраќѝична наѕѝава* ученикот стекнува вештини, знаења и се оспособува:

- да го проверува моторот пред ставање на тракторот во погон;
- да ги приклучува земјоделските машини за тракторот;
- да вози трактор со приклучна механизација;
- да зема почвените проби;
- да испитува микроорганизми во почвата;
- да определува механички состав и структура на почвата;
- да определува пропустливост и воден капацитет на почвата;
- да копа и вади почвени монолити;
- да ја прихранува виновата лоза со минерални ѓубрива;
- да одредува присуство на азот, фосфор и калиум во почвата;
- да ги препознава симптомите од недостаток и вишок на макро и микроелементи во почвата кај виновата лоза;
- да пресметува количество на ѓубрива за ѓубрење на виновата лоза;
- да микроскопира мицелиум и спори од фитопатогени габи кај виновата лоза;
- да подготвува раствор на пестициди со потребна концентрација;
- да изготвува програма за заштита на виновата лоза и начинот на третирање на плевели во лозарството со хербициди;
- да поставува мамци (феромони) за утврдување на максимален лет на гроздовите молци.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

Заради полесно совладување на содржините, односно вршење на практичните задачи од предметот *ѝраќѝична наѕѝава* потребно е учениците да поседуваат одредени теоретски предзнаења од: биологија, хемија, математика и основи на земјоделството со ветеринарство.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. ПЕДОЛОГИЈА	24	<p>Ученикот:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да зема проби за педолошка анализа на почвата; - да го одредува процентот на вар во почвата; - да го определува механичкиот состав на почвата; - да ја определи структурата на почвата; - да ја одредува пропустливоста и водниот капацитет на почвата; - да копа почвени профили; - да вади почвени монолити; - да ги распознава различните почвени типови. 	<ul style="list-style-type: none"> - Организира копање на почвени монолити. 	<ul style="list-style-type: none"> - Педологија - Агрохемија на винова лоза
2. АГРОХЕМИЈА	20	<ul style="list-style-type: none"> - Да зема проби за агрохемиска анализа; - да прихранува винова лоза со минерални ѓубрива; - да ја одредува рН во почвата; - да го одредува азотот во различни почвени типови; - да го одредува фосфорот во различни почвени типови; - да го одредува калиумот во различни 	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирање на слики, цртежи и хербариумски примероци со симптоми при вишок на макро и микроелементи во почвата. 	<ul style="list-style-type: none"> - Хемија - Педологија - Агрохемија на винова лоза

		<p>почвени типови;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги распознава симптомите кои се јавуваат кај виновата лоза при недостаток и вишок на макро и микроелементи во почвата; - да ги пресмета микро и макро-елементите во почвата. 		
3. МИКРОБИОЛОГИЈА	20	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги определува грам позитивните и грам негативните бактерии; - да микроскопира разни видови квасци; - да ја опишуваат морфологијата на квасците; - да зема почвени проби во кои ќе ја испитува содржината на микро-организмите во почвата; - да обезбеди услови за правилна алкохолна ферментација и да го следи текот на ферментацијата; - да обезбеди услови за правилна оцетна ферментација и да го следи текот на ферментацијата. 	<ul style="list-style-type: none"> - Подготвување на препарати за микроскопирање; - давање насоки за земање на почвени проби; - контролирање на условите во кои се одвива ферментација; - организирање посета на винарска визба. 	<ul style="list-style-type: none"> - Педологија - Биологија - Микробиологија
4. ЗЕМЈОДЕЛСКА ТЕХНИКА	56	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја проверува и по потреба менува течноста за ладење; - да го проверува и менува филтерот за масло и филтерот за гориво; - да ракува со хидрауликот и да ја закопчува земјоделска приклучна механизација; - да вози трактор со команди и сите негови маневарски карактеристики; - да работи со поедноставна 	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирање на ракување со хидраулика кај тракторот; - организирање на возење трактор; - демонстрирање на ракување со земјоделска механизација. 	<ul style="list-style-type: none"> - Земјоделска техника

		земјоделска техника (плуг, брана, култиватор и др.).		
5. ЗАШТИТА НА ВИНОВАТА ЛОЗА	24	<ul style="list-style-type: none"> - Да работи со светлосен микроскоп; - да ги распознава спорите од разни фитопатогени габи кај виновата лоза; - да подготвува раствори на пестициди за заштита на лозовите насади; - да изготви програма за заштита на винова лоза; - да ги избере најсоодветните пестициди за заштита на лозовите насади за дадена сорта и дадена ситуација; - да ги идентификува симптомите на болестите кај виновата лоза; - да ги разликува болестите врз основа на симптомите; - да ги препознава штетните инсекти и пајачиња на виновата лоза; - ги препознава плевелите во лозарството; - да ги аплицира хербицидите во лозовите насади; - да го сфати значењето на хербицидите во лозарското производство; - да ја познава суштината на феромон (сексуалните) мамци; - да го истакнува значењето на феромон мамците во лозарството; - да ја сфати постапката за утврдување на максималниот лет кај гроздовите молци. 	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирање на мицелиум од габи; - демонстрирање фотографии од болести на виновата лоза; - демонстрира употреба на сексуални мамци; - изработување графикон на крива на лет на пеперутките. 	<ul style="list-style-type: none"> - Заштита на растенијата - Биологија - Микробиологија - Математика - Хемија - Педологија

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на целите на наставата по *практична настава* ќе се применуваат следните наставни методи: демонстрирање, објаснување, опишување, дискусија, учење преку сопствено откривање.

Активности на ученикот: слуша, прибележува, набљудува, микроскопира, споредува, управува трактор и приклучни машини, објаснува, дискутира, поставува прашања, самостојно открива.

Активности на наставникот: планира, организира, презентира, подготвува наставни и нагледни материјали, демонстрира, објаснува, поставува прашања, евалвира.

4.3. Организација и реализација на наставата

Наставата по предметот *практична настава* е застапен со 4 часа неделно или вкупно 144 часа годишно во две полугодина во втора година. Истата ќе се реализира преку практични вежби и практична работа. Практичната настава ќе се реализира во училишната економија, специјализирани кабинет, лаборатории за агрохемија и надвор од училиштето. Содржините од наставниот предмет практична настава опфаќаат области од педологија, агрохемија, микробиологија, заштита на виновата лоза и земјоделска техника.

Поради специфичноста на наставните содржини, часовите во распоредот ќе се организираат во блок во зависност од условите во училиштето, како и од временските услови.

Карактерот на овој наставен предмет бара специфична организација на наставата, односно поделба на паралелката на две групи, што овозможува квалитетна настава и следење на процесите на работата.

Редоследот на темите по подрачја може да се реструктурира во зависност од временските услови или условите во училиштето.

4.4. Наставни средства и помагала

Предметот практична настава има, пред сè практично значење кое се остварува преку реализација на одделни вежби, демонстрации, практични операции и работни задачи. Затоа при реализацијата на наставниот процес потребно е користење на разновидни наставни средства и помагала: слики, цртежи, машински елементи, земјоделски машини, трактор, филмови, дијафилмови, телевизиски снимки, апарати, прибор, графоскоп, печатен материјал (педолошко-агрохемиски материјал, микробиолошки, хербициди и др.).

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Следењето и оценувањето на постигањата на учениците по предметот практична настава треба да се врши плански, систематски и континуирано во текот на учебната година. Тоа се остварува во соработка со сите учесници во воспитно-образовниот процес. Се остварува преку најразновидни форми и постапки: проверка и оценување на практичните способности на учениците (при вршењето на вежбите и практичните задачи), преку изготвување на писмени извештаи, концепти и сл.

Во текот на учебната година учениците се оценуваат најмалку со по две оценки во едно полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следните лични, професионални и педагошки карактеристики: да е психофизички здрав, да го применува литературниот јазик и писмото на кој се изведува наставата, да е комуникативен, да ја сака педагошката работа, да е добар организатор, креативен и подготвен за примена на иновации во воспитно-образовната работа, да е оспособен за работа на компјутер и користење на аудио-визуелна опрема.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставниот предмет *практична настава* ќе го реализираат наставници со завршени студии по:

- земјоделство, лозаро-овоштарска насока;
- земјоделство, општа насока.

Наставниците да имаат педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит, според Законот за средно образование.

6.3 Стандард за простор

Соодветно на карактерот на програмските содржини и целите што треба да се постигнат преку овој предмет, потребно е наставата да се реализира во специјализирани кабинети, односно лаборатории за педологија, агрохемија, заштита на растенијата, микробиологија и земјоделска техника (со сите придружни елементи, како и во училини економии и соодветни земјоделски претпријатија).

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2006 година

7.2. Состав на работната група:

1. Бранко Алексовски - советник, Биро за развој на образованието - Скопје
2. Проф. д-р Петар Христов - Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје
3. Страшо Крчов - наставник во СОЗШУ „Горче Петров“ - Кавадарци
4. Претставници од социјалните партнери

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА ПО ПРАКТИЧНА НАСТАВА

Датум на започнување: 01.09.2006 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *практична настава* ја одобри министерот за образование и наука со решение број **07-3851/25** од **29.06. 2006** година.